

phỏng vấn AH Khúc Dần

Đỗ hữu Hứa

Tôi thường đến học hỏi bác Khúc Dần. Bác thật là người hiếm có, xứng đáng về mọi phương diện, vì thấy đời công chức Công Chánh của bác có nhiều điểm đặc biệt, tôi có gợi ý bác là viết đăng lên LTAHCC, nhưng bác không chịu. Cuối cùng, tôi đề nghị phỏng vấn, Bác nhận lời nói về mình theo những câu hỏi tôi nêu ra, và bác còn bày tỏ thêm tình gia đình của bác: Cố xin đổi về làm việc nơi nguyên quán, cốt ý là để phụng dưỡng bà thân mẫu đã già. Bác cho biết là đã theo lời chỉ huấn của song thân mà bác đã tạo được tập quán căn cơ suốt đời. Xin gửi các AH bài phỏng vấn AH Khúc Dần sau đây. Làm bài phỏng vấn này, tôi muốn bày tỏ trên LTAHCC tình tình một AH suốt đời tha thiết với bằng hữu, trọng vọng tình đồng nghiệp, tô điểm cho LT được trường tồn

Đỗ Hữu Hứa

Sau đây, AH Đỗ Hữu Hứa, ở Paris, phỏng vấn AH Khúc Dần để rõ thêm về cuộc đời của AH dần anh kính mến này.

Hỏi: Được biết khi đi học ngành Công Chánh, bác là một sinh viên giỏi. Bác học hỏi ra sao để được ưu hạng?

Đáp: Tôi thích nghề thiết lập đồ án, thực hiện đường sá cầu cống, xây dựng nhà cửa và thích học tính, nên tôi vào học Đại Học Công Chánh và tham dự Khoa Khoa Học Thực Hành, phù hợp với khả năng của tôi. Trong mấy năm ở trường, anh Chiến và tôi hợp tính nhau, ở lưu trú (thời đó các sinh viên đại học đều được ở lưu trú, còn được 8\$/tháng; ở trung học ra đi làm được lương 25\$/tháng), hàng ngày chuyện trò về toán pháp, hai chúng tôi luôn luôn giữ nhất nhì trong lớp sĩ số 28 người. Tôi thường đến thư viện quốc gia gần trường để đọc những bài báo cáo về công tác kiều lộ như: hệ thống đường hỏa xa ở Âu châu, dẫn thủy nhập điền ở Indonésie của Hoà Lan, năng lực thác Chợ Bờ, thác Ba Bể, thác Đa Nhim, cách chống nước mặn đồng bằng sông Cửu Long...

Hỏi: Nhờ học hỏi ở đâu, sau khi được bổ dụng vào ngạch Agent voyer, mà bác có một căn bản vững vàng về chuyên môn, và xin bác cho biết các bí quyết thành công của bác.

Đáp: Tôi yêu nghề nên làm việc không thấy chán. Nhiều khi tôi lại gặp may, mang lại cho tôi phần khởi trong lòng.

Thực sự thì phải học cho

thấm nhuần cách thức lập đồ án, cách thức thực hành công tác. Tổng Nha Giám Đốc Kiểm Soát CC Đông Dương (Inspection Générale des TP de l'Indochine Francaise) hiểu rõ là các sinh viên đổ ra agent technique des TP thời kỳ đệ tam thập niên 1920-30 đều muốn ra làm việc ngay, nên đã lập ra ngạch agent voyer, có triển vọng xa, cho năm sinh viên đổ đầu hiểu học tiếp tục học. Có ngạch công chức nào mà phải làm tập sự 4 năm rồi mới lên thực thụ (titularisation), phải qua một kỳ thi, toàn là lập đồ án công tác kiều lộ gia cư, như nghiên cứu 100km đường xe hơi hay hỏa xa trên họa đồ cao độ, hệ thống nước hay điện cho một thị xã 100,000 dân, một hải cảng cho tàu 600,000 tấn, xây cất một trạm cứu thương hay một nhà bưu điện cho một thị xã như trên? Các agent voyer tập sự 4 năm không đậu kỳ thi vào thực thụ phải trở về ngạch agent technique. Năm tôi thi có 4 người đổ và 1 người hỏng.

Một người làm công chức phải theo điều lệ công chức. Ông Favier, đốc học khoa Sciences Appliquées, là Phó giám đốc Tổng Nha Inspection Générale des TP de l'Indochine Francaise, khuyên chúng tôi phải học thêm theo lối hàm thụ (par correspondance) tại hai trường ở Paris là Ecole Universelle và Ecole des TP mới hy vọng đậu được kỳ thi lên thực thụ. Chúng tôi phải mua sách về học, xin giáo sư cho đầu bài để làm, rồi gửi lại Paris để

giáo sư chấm và sửa chữa.

Trong bốn năm tập sự, chúng tôi được đi các nơi có công tác đặc biệt, vừa làm vừa áp dụng cách thực hành; bốn năm đã mang lại cho chúng tôi một căn bản vững chắc về chuyên môn.

Hỏi: Như bác nói, bác còn gặp may. Xin bác cho biết, việc may bác đã gặp như thế nào?

Đáp: Sơ khởi, tôi đã được may mắn theo một kỹ sư Pháp lão luyện làm đường xe hỏa Tân Ấp Takhet quãng 48km. Đường xe hỏa đi song song với đường ô tô vào Takhet. Năm đầu làm được một nửa. Năm thứ hai một mình tôi làm xong nốt và nghiên cứu thêm một dự án khác đi qua đèo Mụ Già. Năm thứ ba tôi về làm việc ở Nha Công Chánh. Ông Ingénieur en Chef rất bằng lòng các đồ án của tôi, nói sẽ xin cấp trên cho tôi hai huy chương, một về chuyên môn, một về hạnh kiểm. Tôi xin đổi hai huy chương ra một ân huệ là được chuyển về làm ở Hà Nội, nơi sinh quán tôi. Ông Ingénieur en Chef thuận để làm vui lòng tôi, cho tôi chuyển về Hà Nội, vì ông còn ba tháng nữa cũng đổi đi làm Ingénieur en Chef ở Vientiane. Sau đó, tôi được giao cho công tác làm 100km đường xe hơi từ Hòa Bình đi Nho Quan. Trong ba năm đó, gia đình tôi thuê nhà ở Hà Nội, trước cửa chợ Đồng Xuân để buôn bán và rước bà thân mẫu tôi ở cùng để phụng dưỡng. Đến năm thứ sáu, tôi lại về làm việc tại Nha CC ở

Hà Nội.

Sau sáu năm tôi làm công chức, được ngồi yên vị một chỗ là may mắn vô cùng. Gia đình tôi về Nam Định ở, mời được bà thân sinh đã 70 tuổi xường ở cùng để phụng dưỡng. Mơ ước của tôi lúc thiếu thời mong được nuôi mẹ lúc mẹ già đã thực hiện được là nhờ tôi gặp liên tiếp điều may mắn. Nếu tôi cũng như các bạn CC quê miền Bắc (Nguyễn Xuân Đán, Phạm Huy Giang, Hoàng Đạo Lượng) nay đây mai đó ở Lào, Cao Mên, Trung, Nam, phải hơn 10 năm mới có dịp về Bắc, thì tôi nào thực hiện được mơ ước của tôi.

Lần đầu, năm 1940, thế chiến thứ hai, quân đội Nhật định đổ bộ lên Đông Dương ở bờ bể Quảng Yên, quân đội Pháp phải đến giữ bờ bể này. Tôi làm Trưởng ty CC Quảng Yên, tu sửa quốc lộ số 9.

Lần thứ hai, năm 1944, người Pháp biết trước là quân Nhật sẽ đuổi họ ra khỏi Đông Dương. Tôi làm trưởng ty CC Sơn La để tu sửa đường liên tỉnh số 101 từ Hòa Bình qua Sơn La, Lai Châu đến biên giới Trung Hoa. Vua Bảo Đại lập chính phủ Trần Trọng Kim. Kỹ sư Đào Trọng Kim đến tiếp thu Tổng Nha Kiến Soát CC Đông Dương ở Hà Nội, lập Bộ Giao Thông CC, tôi được lệnh phụ tá Bộ trưởng, giữ chức Trưởng ban chuyên môn Bộ. Được ít lâu Việt Minh cướp chính quyền và vua Bảo Đại thoái vị.

Năm 1947, tôi đi làm kỹ sư cố vấn. Năm 1954, tôi vào miền

Nam làm kỹ sư cố vấn cho Bộ Kiến Thiết.

Hỏi: Nay đã 90 tuổi mà bác vẫn tự túc sống một mình, không cần sự giúp đỡ của ai... Xin bác cho biết phương pháp dưỡng sinh của bác để anh em hậu sinh noi theo.

Đáp: Phương pháp dưỡng sinh của tôi thật là giản dị, không có một chút gì là nghệ thuật. Lúc bé, tôi thỉnh thoảng được nghe mẹ tôi nói: "Cơm ba bát, áo ba manh"; hàng ngày cả gia đình ngồi ăn cơm, ai cũng sôi lấy ba bát cơm, bé sôi ít, lớn sôi nhiều, những người làm việc nặng nhọc thì tùy nhu cầu, sôi nhiều hay ít bát cơm. Tôi không hiểu "ba manh áo" là gì. Mẹ tôi bảo: "Các con không thấy bố mẹ may cho mỗi con áo mặc ở nhà ba bộ, gồm một áo cánh và một quần, mặc một bộ, giặt một bộ và bộ thứ ba để phòng hồ nhớ làm gì bẩn quần áo thì đã có bộ thứ ba để thay". Ăn mặc có ngũ. Cơm có ba bát và áo có ba manh là một tập quán cho tôi, nên mọi việc trong đời tôi đều có căn cơ mẫu mực. Đến Pháp, ở một xứ tiêu thụ (pays de consommation) mà vợ chồng tôi vẫn giữ chừng mực điều độ như xưa, không bị những xa hoa cám dỗ. Chỗ ở cũng chỉ một phòng nhỏ có tiện nghi tối thiểu. Ăn uống vẫn như khi ở VN, cơm trắng ba bát, canh ngọt một lưng. Tôi có thử dùng sâm Cao Ly, sâm chỉ giúp bộ tiêu hoá điều hòa, đỡ mệt khi làm việc nhiều.

Tôi tìm đọc những sách về lão học (gérontologie) Âu Mỹ.

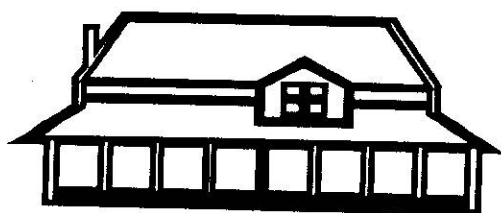
Những lời chỉ dẫn để trường thọ cũng giống như các tập quán của tôi nói trên. Đến tuổi già, việc gì cũng nên bớt đi, không nên như lúc trung niên: ăn ít sống lâu, thân gầy cân xuống thấp, tuổi thọ lên cao, có khác gì với "cơm ba bát, áo ba manh".

Cách đây vài năm, một đại hội nghị thế giới về lão học ở New York, các chuyên gia đã lạc quan kết luận: "Từ nay không những là ngăn cho khối óc không già đi mà còn làm cho trẻ lại. Tôi không nghĩ "lão lai tài tận" mà theo thuyết ông Franklin Williams, giám đốc viện nghiên cứu tuổi già Hoa Kỳ, phải hăng say hoạt động, phải tránh buồn (stress).

Từ bảy năm nay, người bạn đời của tôi qua đời, tôi buồn phiền, phải tránh cái stress này, cố tin linh hồn bất tuyệt tự, đem hình ảnh vợ tôi để cạnh bàn thờ tổ tiên để hàng ngày hầu tổ tiên. Tôi yên trí tự túc, không phiền nhiều ai, làm việc trí thức, đọc sách, theo tin thế giới, suy luận tương lai quê hương, đăng tin AH cho LTAHCC...

Có thể vì các tập quán học hỏi của tôi mà tôi sống đến 90 tuổi

AH Hứa nói: Xin cảm ơn bác Dân nhiều...

Về lại mái nhà xưa

Về thăm vườn cũ bên sông xưa,
 Nhớ niềm thương, nói chẳng vừa!
 Rêu xám quanh sân chiều quanh quẽ,
 Tre vàng trước ngõ bóng lúa thưa.
 Ngắm đôi dâu bể cảng ngao ngán,
 Thấy cảnh điều tàn luống ngán ngơ.
 Giữa tiết thanh minh xuân ngát đơm,
 Sụt sùi trời bỗng đổ cơn mưa.
 Chèo khuya khuấy nước đò đưa
 Diệu hò mái đẩy năm xưa chợt về
 Giữa mênh mông ánh trăng thê
 Nghe trong im vắng tình quê dạt dào
 Nhìn chốn cũ, dạ nao nao
 Vạt vò kỷ niệm ra vào đầu dây
 Nhớ lời cha dạy những ngày
 Ấu thơ thuở ấy ấp đầy mến thương!
 Biển thiên là lẽ vô thường
 Cuộc đời như giấc mộng trường đồ thời!
 Quên buồn đời lấy niềm vui
 Cho non sông ấm nụ cười tao nhân.

Vĩ Dạ - Huế - Cuối xuân Quý Dậu 1993
 Tôn Nữ Hỷ Khương